

Özgen Felek (haz.),

Kitābü'l-Menāmāt, Sultan III. Murad'ın Rüyâ Mektupları,

İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 2012, xii+377 pp.

ISBN 978-975-3333-01-6

Osmanlı padişahları nasıl rüyalar görürlerdi? Ne tür hayalleri, kaygıları ve beklentileri rüyalar aleminde şekil bulup paylaşıldı? Bu soruların cevaplarını araştırmak için değerli bir yayına Özgen Felek'in özverili ve özenli çalışması sayesinde sahibiz. *Kitābü'l-Menāmāt, Sultan III. Murad'ın Rüyâ Mektupları*, 259 varaklık hacimli tek nüsha yazmanın çeviriyazısını kapsamlı bir giriş yazısı ve çeviriyazıda kullanılan yöntem üzerine detaylı bir değerlendirme ile okurlara sunuyor. Sultan III. Murad'ın şeyhi Şüca ve annesi Safiye Sultan ile ilişkilerini, iç sıkıntılılarıyla çaresizliklerini, siyasi olaylar konusundaki tutumlarıyla mistik tecrübelerini bu rüya metinlerinde görmek mümkün. Bir sultanın siyasi ve ruhani deneyimleri üzerinde düşünmemiz ve on altıncı yüzyıl sonunda Topkapı Sarayı'ndaki hayatlar üzerine sorular sormamızı sağlayan bu çalışma, farklı alanlarda çalışan bir çok Osmanlı tarihçisi için değerli bir kaynak eseri okurlara sunuyor.

Felek'in çalışması, metin neşri yöntemleri konusunda bizlere önemli bir örnek sunuyor. Bu yayınlı Sultan III. Murad'ın şeyhine gönderdiği mektuplar olduğu iddia edilen Nuruosmaniye kütüphanesindeki tek yazma nüshanın artık birçok araştırmacı tarafından okunabilecek olmasının yanında, Felek'in kapsamlı giriş yazısı sayesinde yeni araştırmalar ve çeşitli okuma yöntemleri geliştirilebilecek. Giriş yazısında Felek *Kitābü'l-Menāmāt* üzerine Michigan Üniversitesi'nde yaptığı doktora incelemesinin sonuçlarını okurlarla paylaşmış bu çok yönlü ve zengin metnin tasavvufi, siyasi ve edebî yönlerini inceleyebilmemizi sağlıyor. 1994'de Cemal Kafadar tarafından yayınlanan on yedinci yüzyılda yaşamış Üsküplü mutasavvıf Asiye Hatun'un rüya mektupları psikanalizden tasavvufa farklı değerlendirme yazılarına kaynaklık etmiş ve çeşitli disiplinler arasında Osmanlıların rüyalarını okuma biçimlerimiz üzerine bir tartışma alanı yaratmıştı. Felek'in çalışmalarının da, elimizdeki diğer rüya metinleri, tabirnameler, tasavvuf risaleleri ile bunlar üzerine yapılan incelemeleri karşılaştırılarak yeni değerlendirmelere kaynaklık edeceğini ve zengin rüya metinlerinin Osmanlı kültür tarihimize katkısı üzerine yeni tartışmalar başlatacağını umuyorum.

Girişi takip eden bölümde ise çeviriyazıda takip edilen yöntem açıklanıp yazmanın dil ve üslup özellikleri sunuluyor. III. Murad'ın ölümünden birkaç yıl

önce, Mirahur Nuh Ağa tarafından H. 1001 (M. 1592/93)'de istinsah edilen ve bugün sadece tek nüshası bilinen bu eserdeki mektuplar, III. Murad'ın elinden çıkmış değil. Ancak Felek, mektupların devrin sultanına ait olduğu iddiasını dikkate alarak, istinsah aşamasında müstensihin mektupların asıllarına sadık kalmaya dikkat etmiş olabileceğine işaret ediyor. Metni çeviriyazıya aktarırken de metne mümkün olduğunca az müdahale etmeyi ve yazma metinle çeviri metin arasındaki mesafeyi kısa tutmayı amaçlıyor. Metni olması gerektiğini düşündüğü en mükemmel haliyle yayınlama yöntemini seçmemesi sayesinde, *Kitābü'l-Menāmāt*'ın kaleme alındığı devirde dilin yaşadığı değişimler ve zenginlikleri canlı bir şekilde gösteren, morfolojik ve fonetik özelliklerini inceleyebileceğimiz bir yayına sahibiz.

Son olarak, Felek'in metin üzerindeki çalışmalarına devam ettiğini de ekleyelim. Metnin diğer nüshalarını aramaya devam eden yazar, bulduğu takdirde tenkitli metin neşretmeyi planlıyor. Aynı zamanda ilk yüz rüyanın İngilizce çevirisini Washington Üniversitesi'ndeki 'Sultan'ın Rüyalari' projesi (<http://depts.washington.edu/ndtwp/sultansdreams/>) bağlamında dijital olarak yayınlayan Felek, *Kitābü'l-Menāmāt*'ı karşılaştırmalı tarih araştırmaları için dünya rüya tarihçilerine sunuyor. *Sultan III. Murad'ın Rüya Mektupları* rüyalar üzerine olan çalışmaların yanında tasavvuf, edebiyat, siyaset tarihi ve dilbilim üzerine yapılan çeşitli araştırmalara rehberlik etmek ve birçok yeni incelemeyi başlatmak için biz araştırmacıları bekliyor.

Aslı Niyazioęlu
Koç Üniversitesi